

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**AZ 1956-OS FORRADALOM UTÁNI MEGTORLÁS,
A NYÍREGYHÁZI SZILÁGYI LÁSZLÓ ÉS TÁRSAI PER JOGTÖRTÉNETI
ELEMZÉSE**

DR. LUPKOVICS GYÖRGY

**Témavezetők: Dr. Standeisky Éva egyetemi docens
Dr. Szabó Béla egyetemi tanár**

DEBRECENI EGYETEM

Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Debrecen, 2009.

I. A kutatási feladat összefoglalása, a kutatás célkitűzései

Az 1956-os megtorlást, a nyíregyházi Szilágyi László és társai per büntetőjogi, jogtörténeti szempontú feldolgozását azért választottam dolgozatom tárgyául, mert úgy éreztem, hogy az 1956-ról szóló gazdag irodalom ellenére hiányoznak a jogtörténeti elemző munkák, különösen a vidéki büntetőeljárások, perek esetében. A szakszerű, mélyreható, a személyes történelemre, életsorsok rekonstruálására is kiterjedő helytörténeti feltárással érzékelhető igazán a forradalom ellentmondásos sokszínűsége, s így juthat közelebb a helyiekhez a múlt. Az egyre növekvő adat és tényhalmaz ellenére megmaradt fehér foltok feltárását, a tények, az események elemzése terén nyújtható újdonságok, a KGB anyagának megismerését tűztem ki kutatásom céljává.

Az 1956-os forradalom eseményeiről már könyvtári munka született, de a gazdag forrásanyag folyamatos megismerése sem ad választ például olyan kérdésekre: hogyan kezdődtek a megtorlások, hogyan választották ki a perbe fogottakat? Ezek a kérdések, amelyek engem is foglalkoztattak és ennek a munkának a megírására ösztönöztek. A nyíregyházi megtorlások története nem volt ismeretlen számomra, mert olyan családban nőttem fel, amely megszenvedte 1956-ot, de az elítélt családtag a többieket nem avatta be a részletekbe, nem beszélt az átélt borzalmakról. A kádári konszolidáció pedig időtállóan mutatta a rendszert, amely nem tűrte a múlt eme időszakának felemlegetését, különösen nem a hivatalos állásponttól eltérőt. Még a homályos emlékek is sokszor segítettek azonban a helyes kutatási irány megtalálásában. Ilyen volt a szovjetunióbeli deportálások anyagának felkutatása, vagy a Márianosztrai Fegyházban töltött börtönévek dokumentumai.

II. A kutatás módszerei, forrásai

Először Nyíregyházán a megyei levéltárban elhelyezett családi iratokat néztem át, majd felkerestem a Magyar Országos Levéltárat és Budapest Főváros Levéltárát. A Történeti Levéltár létrejöttével éltem a lehetőséggel, és hozzátartozóként kikértem a nagyapára vonatkozó iratokat. A több száz oldal bűnügyi iratot újra és újra elolvastam. Az ellentmondásokról, a jogsértő eljárási cselekményekről összeállított jegyzeteim egyre bővültek. Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában most már kutatóként végzett adatgyűjtésem alapozta meg tanulmányomat.

A volt KGB iratait a Szovjetunió szétesését követően megörökölték az utódszervek. Így az ungvári fogva tartás iratait a mai Ukrán Állambiztonsági Hivatal őrzi, tanulmányozásukra ott nyílt lehetőségem. Kijevben vettem át az első bizonyítékokat, majd egy hosszadalmas, nehéz, és idegtépő hivatalos eljárás után kaptam meg a volt KGB irataiba való betekintési engedélyt Ukrajna Állambiztonsági Hivatalától. Az itt megismert iratok számtalan új információval szolgáltak, azokat magyar állampolgárok közül elsőként tanulmányozhattam.

A feltárt iratok nemzetközi jogi problémák ismertetésére is ösztönöztek, amelyeken keresztül a kor jogfelfogását, a szovjet-magyar kapcsolatok sajátosságait próbálom bemutatni.

Dolgozatom alapját a levéltári dokumentumok képezik. Ebben az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának anyagai a meghatározóak. Az itt található Szilágyi László és társai-per iratait egybevettem a Hadtörténeti Levéltárban található iratokkal, de a Katonai Ügyészség maradványirataival is. Bár a korabeli iratok több példányban készültek, mégis előfordul, hogy bizonyos iratokból csak egy példány létezik. Vannak hiányzó iratok, amelyeket a jegyzetek szerint kiemeltek az irategyüttesből, hollétük ismeretlen. Ezért is volt fontos, hogy felkeressem a katonai ügyészséget, és a náluk lévő maradványiratokat is megnézzem. Ami a katonai ügyészségen megtalálható, hiányzik a bírósági anyagból és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárából is. A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága engedélyével a Márianosztrai Fegyház és Börtönben is alkalmam nyílt az ítéletek végrehajtásáról, a fogva tartás körülményeiről eddig nem ismert adatokat szerezni. Ezek ismeretében tudtam kutatásomat folytatni az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában. Így tárult fel előttem az eddig ismeretlen börtönvilág. A börtönügynökök munkadossziéit olvasva az állambiztonsági munkamódszerekről alkotott ismereteinket is kiegészíthettem.

A korabeli jogszabályok felkutatásával a jogi elemzés minden feltétele adottá vált. Foglalkoztattak a nyomozók, a vádlók és a bíró személyes körülményei is. Ezek egyrészt megerősítették, hogy a Politikai Nyomozó Osztály az ÁVH bázisán jött létre, s ez így volt Nyíregyházán is. Másrészt a személyes érintettség bizonyítása a megtorlás módszereire, intenzitására ad magyarázatot. Kutattam a Honvédelmi Minisztérium Irattárában is, hogy a katonai bíró életútját megismerjem, míg az ügyészek személyi anyagát végül a Legfőbb Ügyészség is rendelkezésemre bocsátotta. Több túlélővel folytattam személyes beszélgetést. Ezek során erősödött meg bennem, hogy beszámolóik csupán egy-egy tény megerősítésére, hangulati alátámasztására alkalmasak, de átfogó képet az emlékezet nagyfokú torzítása miatt információikból, emlékeikből nem nyerhetek. A visszaemlékezések segítettek a további kutatási irány kijelölésében, egy-egy számomra érthetetlen körülmény tisztázásában, de ezek

önálló forrásként való felhasználását mellőztem, mert bebizonyosodott, hogy ezek alapján csak torz, szubjektív és a tárgyilagosságot nélkülöző megállapítások szülehetnek. Igyekeztem valamennyi oldal szereplőit bemutatni, ennek csak a forráshiány szabott gátat. Kutatásom során alkalmam volt idősebb, volt KGB-s nyomozókkal is beszélni. Elbeszéléseik segítettek megérteni a kor szovjet gondolkodásmódját, a hivatal gyakorlatát.

III. A tudományos eredmények összefoglalása és a hasznosítás lehetőségei

Dolgozatomban azt a megtorlási folyamatot mutatom be, amely nem azonos a bírósági ítéletekkel. Kétségtelen, hogy a legsúlyosabb sérelmeket a büntetőjoggal való visszaélés okozta. A forradalom résztvevőit az igazságszolgáltatás oktrojált ítéletein kívül azonban az igazgatási eszközökkel végrehajtott internálások, rendőri felügyelet, a racionalizálásnak nevezett folyamatok is sújtották. A köznapi nevén racizással állásuktól megfosztottak száma Szabolcs megyében is rendkívül magas volt. Némi gyógyírt jelentett az állástalanságra, hogy a diktatúra nem ismerte a munkanélküli fogalmát, ezért számukra valamilyen munkát mégiscsak biztosított. Ez viszont elszakította őket családjuktól, az ország távoli vidékeire voltak kénytelenek ingázni. A végzett munka pedig sokak számára egyenlő volt a fizikai munkával, a segéd,- jobb esetben betanított munkával. Az értelmiségieket e tekintetben is jobban sújtották a hatalom intézkedései. A tanárok, tudományos kutatók álmaik feladására kényszerültek. Az állam és intézményei intézkedései, nem mások, mint emberi döntések. Ezért tartottam nélkülözhetetlennek, hogy az embereket, akik a döntéseket megalkották, és főleg akik ezeket végrehajtották bemutassam. Az állambiztonsági szervek vezetői, tagjai a szegénysorsúak közül kerültek ki, többségük a kommunista párt ajánlására került a belügyminisztérium kötelékébe. Ez a kapcsolat a felső-, a pártakat közvetítésére is alkalmat adott. Mindez egy országos folyamat részeként, attól elválaszthatatlanul történt.

A deportálások kiterjedtek az ország valamennyi megyéjére. Ennek vizsgálatával, bemutatásával egy eddig kevésbé ismert folyamatot kívántam érzékeltetni, azt, hogy az ország önállósága, a hatalomra jutott vezetés ezzel ellentétes valódi akarata hiányzott. A politikai vezetés mellett működött állambiztonsági szervezet olyan túlhatalommal rendelkezett, amit csak a gyakorlati munkájuk bemutatásával lehet érzékeltetni. Ennek a pártellenőrzés-pártirányítás volt a legfőbb oka, melynek 1956. október-novemberi hiánya csak átmeneti bizonytalanságot okozott. Ebben az átmeneti időszakban a szovjet KGB jelentette a kapaszkodót számukra, akik az operatív irányítást is ellátták. Ők voltak az igazi összekötők a forradalmat leverő és megtorló szovjet-magyar kapcsolatban. Szemléletes bizonyítékai e

megállapításomnak a volt államvédelmisek személyi anyagaiban fellelhető önéletrajzi írások, amelyek – még ha oly szükségszerűen is – de beszámolnak a Szovjetunióba menekülésükről, a szovjetekkel való együttműködésről, a megtorlás megindításáról.

Az állambiztonsági munka leghatékonyabb eszközeként számon tartott ügynökségek, a beszervezett ügynökök munkája átszötte a társadalom valamennyi rétegét, beleértve a gazdasági és a kulturális élet szereplőit is. Ez a láthatatlan szintjén működött állambiztonsági szervezet nem szorítható csak egyetlen településre, vagy megyére, az egész országra, de még külföldre is kiterjedt. Tevékenységét, módszereit elítélhetjük, de lebecsülni nem szabad. A szovjet iskolát kijárt magyar tisztok a tananyagot jól elsajátították, és még jobban alkalmazták. Igaz ez minden hibájuk, vagy a tisztok alacsony általános műveltsége, iskolázottsága ellenére is. A megfélemlített emberek a beszervezést végrehajtó tisztoknak könnyű prédájává váltak, saját tevékenységükkel, néhol túlzott szorgalmukkal az elvárásokat meghaladóan szolgálták a hatalom érdekeit, tették igazán hatékonyá az állambiztonsági munkát, és bomlasztották azt a közeget, amelybe beszerzésük előtt még ők maguk is szívesen tartoztak. A meghasonlott, két életet élő ügynökök akarva-akaratlanul családtagjaik, barátaik, politikai elvtársaik megnyomorításához, börtönbe juttatásához járultak ezzel hozzá. Az igazi emberi tragédiát ebben látom.

Az igazságszolgáltatás egy hosszabb és több szereplős folyamat. A tágabb értelemben vett igazságszolgáltatás a büntetőeljárás megindításával kezdődik, annak színvonala tulajdonképpen eldöntheti az eljárás kimenetelét, befolyással van az ítéletre is. Szilágyi László és társainak pere, mint a korszak forradalmi vezetőivel szemben folytatott megtorló eljárás magán viseli a korszak koncepciók pereinek sajátosságait, így részben tipikusnak mondható. Ugyanakkor atipikus is, mert a vidéki „rendpárti” forradalmárok magatartása nem adott alapot a fékevesztett gyűlölködéssre, halálos ítéletekre, súlyos börtönbüntetésekre. Ezért is tartottam fontosnak bemutatni a nyomozókat, indíttatásukat, életpályájukat, a mindent eldöntő kommunista párthoz való kötődésüket. Az ő sértettségükből eredő bosszúvágyuk számos kérdésre ad magyarázatot és teszi atipikussá a részben tipikus eljárást. A koncepciók perek vizsgálatakor a hangsúly az ítélkező bírakon van. Ezt én egyoldalú megközelítésnek tartom. A bíró ugyanis csak az előtte emelt vádról dönt, dönthet. Ezért elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy a vádat emelő és képviselő nyomozót és ügyészt mi motiválta a vádirat megszerkesztésekor, utóbbi a vádemeléshez vezető nyomozást hogyan felügyelte. A bírák és ügyészek, azzal, hogy alávetették magukat a párthatározatoknak, lemondtak a bírói függetlenség maradványáról, és ezzel őket is felelősség terheli a megtorlás folyamatának történelmi felelősségrendszerében.

Annak indokát, hogy Nyíregyházán miért volt olyan kegyetlen a megtorlás, a személyükben is érintett, sértett államvédelmisek személyes bosszújában, törleszteni akarásban, a felsőbb akaratnak megfelelni akaró ügyész és bíró személyében találtam meg. Ehhez hajtóerőt számukra a kétszínű pártvezetés adott, aki a gyűlöletet ideológiai alapvetéssel táplálta. Ebben a folyamatban a rendkívül súlyos eljárásjogi jogsértések szó nélkül maradtak, ezzel az ügyészek a bűncselekményt elkövető politikai nyomozók bűnrészeseivé váltak. A végkifejlet pedig a megfelelő jogi végzettség és tudás nélküli bíró ítélete, már törvényszerűen szolgálta a politikai akaratot, a büntető igazságszolgáltatás általános elveinek érvényesülése helyett.

A dolgozatban vizsgált büntetőeljárás is magán viseli a koncepciók perke jegyeit. A mi történt kérdésre a bűnüldözők könnyen megtalálták a választ. Nyíregyházán nem volt számottevő rombolás, erőszak, de ennek helyes büntetőjogi értékelése helyett a politikai bosszút szolgáló elrettentő ítélet érdekében az eljárás során manipulált tanúk szolgáltatották a bizonyítékokat. Az államhatalom helyi szerveiként számon tartott tanácsok feletti irányítás átvételekor nem a szándék és a cél vizsgálatával döntöttek ennek büntetőjogi megítéléséről, hanem a tényeket, az elkövetők kijelentéseit, írásos bizonyítékokat és tanúvallomásokat figyelmen hagyva fiktív ideológiai magyarázatok alapján. Bár köztudott volt a kommunista párt mindenhatósága, de a hatályos Alkotmány a kommunista pártot nem ismerte el államhatalmi tényezőnek. Ennek ellenére a párt, a párttagok elleni fellépéseket is a fennálló államrend elleni támadás szinonimájaként értékelték, ez a hatóságok döntéseinek indokolásában is előkelő helyet kapott. A büntetés-végrehajtás ismertetésével pedig azt kívántam bemutatni, hogy az ítéleteket követően sem szűnt meg a gyűlölködés és rosszindulat az elítéltekkel szemben, amely még szabadulásuk után is elkísérte őket, sokszor halálukig. A hozzátartozókat sújtó intézkedések részletes ismertetésére nem vállalkozhattam, de érzékeltetem, hogy a hozzátartozók, és főleg a leszármazók hogyan szenvedték meg – sokszor tudtukon kívül – apáik tettét.

Az értekezésben ismertetett források, az azokból levont következtetések az 1956-os forradalom utáni megtorlás még fel nem tárt eseményeinek vizsgálatára indíthat kutatókat, segítheti a még levéltári dokumentumokkal alá nem támasztott adatok megerősítését, vagy kizárását, történelmi elemző munkák elkészítését.

IV. A dolgozat témakörébe tartozó publikációk

Lupkovics György, 1891-1982. In: A Debreceni Tudományegyetem jogtanárai, 1914-1949. Debrecen, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara, 2004. 221-241. p.

Árulkodó ÁVH-s jegyzőkönyvek In: Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle, XLI.évf. 2006. 4.sz. 504-510. p.

Az 56-os deportáltak iratai a KGB irattárában In: Betekintő2008/3. <http://www.betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=92>

Szabolcs-Szatmár megye 1956-os deportáltjai In: Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle XLIII. évf. 2008/4. 497-509. p.

A Nemzetközi Vöröskereszt aktivistái a magyar forradalomban és a KGB fogságában In: Betekintő, 2009/3. www.betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=119

A tököli tárgyalóküldöttség kísérete; KGB-s dokumentumok az 1956. november 3-án Maléter Pál vezette küldöttség kíséretének kihallgatásáról In: Betekintő 2009/4. (megjelenés alatt)

Egy 1956-os kém-történet KGB-s iratai In: Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle 2009. (megjelenés alatt)

Az 1956-os forradalom Szabolcs-Szatmár megyei vezetőivel szembeni megtorlás végrehajtói In: Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle 2009. (megjelenés alatt)

GYÖRGY LUPKOVICS

THE RETALIATION FOLLOWING THE REVOLUTION OF 1956
A LEGAL HISTORICAL ANALYSIS OF THE COURT TRIAL OF LÁSZLÓ SZILÁGYI AND
ACCOMPLICES, NYÍREGYHÁZA

PhD THESIS SUMMARY

Debrecen,
2009

I. Research Statement and a Summary of the Research

I chose the retaliation following the Revolution of 1956 and the trial of László Szilágyi and accomplices as the subject of a legal-historical thesis because I found that, despite of the rich literature regarding the events following the revolution of 1956, the works analysing the trials from a legal aspect were scarce, especially in the case of the trials that took place outside Budapest. Professional and thorough analysis of personal accounts, reconstruction of the life and fate of people, research into local history will all contribute to revealing the variegated and contradictory nature of the revolution, and will bring history closer to local people. I wish to survey the white spots that continue to exist in the history of the revolution despite the increasing amount of data and facts gathered recently. In order to attain that goal, I intended to study the archives of the KGB and to provide a new approach to some known facts.

The works produced on the Revolution of 1956 would fill a library, but the wealth of the sources would not answer questions such as how retaliations began and how people to be taken to the court were selected? These were the questions that intrigued me most and inspired me to write the thesis. The story of retaliations in Nyíregyháza was largely known to me, as I came from a family that suffered a lot in 1956, but the member of the family convicted after the Revolution did not disclose details of the trial and did not talk about the terrible events he had experienced. Kádár's "consolidation" wanted to show the system as stable and permanent, and remembering that particular chapter of the past was not tolerated, especially not in a way different from the official point of view. Sometimes blurred, obscured images of memory helped me in finding the right track in my work. Such was starting research into the deportation of people to the Soviet Union or studying the documents of the Márianosztra Penitentiary.

II. Methods and Sources of Research

First I studied the family documents available at the County Archives of Nyíregyháza, then continued at the Hungarian National Archives and the Archives of Budapest. When the Historical Archives was created, I made use of the opportunity and, as a relative, I ordered the documents related to my grandfather. I re-read the several hundreds of pages of criminal documents many times. As a result, my notes containing the contradictions and regular infringement of the law during the process became longer and longer. These notes and data

served as a foundation for my research that I continued at the Historical Archives of the National Security Services.

After the disintegration of the Soviet Union, the documents of the former KGB were distributed among the successor organizations. The documents related to the people who were kept in prison at Ungvár (Uzhorod, Ukraine) are now stored at the Ukrainian National Security Office, and I had the opportunity to study the papers there. I had received the first evidence at Kiev, then a long, cumbersome, bureaucratic and extremely exhausting procedure followed, at the end of which the National Security Office granted me the permission to access the documents of the KGB. The documents found there proved to be an extraordinarily rich source of new information. I was the first Hungarian citizen to have the chance of studying these sources.

The files found at the KGB archives made it necessary for me to include issues of international law in my thesis, through which it is possible to demonstrate some interesting features of the legal concepts of the time and the peculiarities of Hungarian–Soviet relations.

My dissertation is based upon documents found in archives. Among these, the materials stored in the Archives of the National Security Services are dominant. The sources related to the trial of László Szilágyi and accomplices found at the Archives of the National Security Services were compared with the documents found at the Archives of Military History and with some documents that have survived at the Military Court. Although the legal documents of the time were made out in several copies, it still happens that only one copy of a particular document exists today. Some documents are entirely missing, the records show that they have been removed from the files, and their present location is unknown. That is what made it particularly important to visit the Judge Advocate Department and study the surviving fragmented documents there. What is available at the Judge Advocate Department is missing from the materials stored both at the civilian court and the Historical Archives of the National Security Services. With the permission of the National Headquarters of Penitentiaries and Correctional Facilities, I had an opportunity to study formerly unknown documents regarding the circumstances in which the prisoners used to live and regarding the executions as well. This information served as a good foundation to continue my research at the Historical Archives of the National Security Services. As a result, I had an insight into the unknown world of prisons. The files of the prison agents provided valuable additions to the working methods of the state security organizations.

After identifying and finding all the related contemporary laws and legal regulations it was possible to carry out a legal analysis. I was also interested in the personal circumstances of the

detectives, attorneys and judges as well. The data found there confirmed that the Political Department of the police force was established on the basis of the ÁVH (State Security Service). This was the case in Nyíregyháza as well. On the other hand, proving personal involvement explains the methods and intensity of retaliation. I did research at the Archives of the Ministry of Defence in order to learn about the career of the judge-advocate, and I received the personal files of the attorneys from the Office of the Attorney General. I carried out personal interviews with several survivors. These interviews confirmed that individual reports were only suitable to underpin individual facts or to create an atmosphere, but not to draw up an overall image, as the memory of the survivors often distorted original events. The interviews were, however, useful in clarifying certain, previously obscure details, drawing my attention to various facts, but I decided not use these accounts as a specific, independent source, as it was clear that these reports were very often subjective and distorted. I made efforts to introduce the participants of both sides, and it was only restricted by the size of the thesis. In the course of my research, I had an opportunity to meet old KGB detectives, too. The interviews made with them were helpful in understanding the way of thinking of the bureaucrats and the general office procedures in contemporary Soviet Union.

III. A Summary of the Research Findings and the Possibilities of the Utilization of the Results

In my thesis I intend to show the process of retaliation following the revolution, and this process is not the same as a summary of the court sentences. There is no doubt that the most serious harm was caused by the abuse of criminal law. The participants of the revolution were also struck by internment, police supervision and the processes called "rationalization." Rationalization meant that the participants of the revolution were dismissed from their jobs. The number of people so punished was very high in Szabolcs county as well as in other parts of the country. There was a slight remedy for those who had lost their jobs as the dictatorship did not tolerate unemployment, so some sort of work was offered to everyone, although usually in a lower position. People dismissed from their original jobs often had to commute to distant parts of the country, away from their families, to do manual labour, often unskilled or semi-skilled work. Professionals found this punishment particularly hard. Teachers, researchers were forced to give up their dreams. The apparently abstract decisions of the state were always human decisions. That is why I found it indispensable to introduce the people who made the decisions and also those who carried out the decisions. The members of the

national security services largely came from the ranks of poor people, who were usually recommended to the Ministry of the Interior by the communist party. This connection was also a vehicle of communicating the intentions of the supreme authority, that is, the communist party. All this took place as an inseparable part of nationwide procedures.

Deportations took place in all the counties in the nation. By examining and presenting all these events I wished to show a process that is relatively little known to the public. The events described in this part of the thesis indicate that the country in fact lost its independence, as the new owners of political power did not have any will to counter the expectations of the Soviets. The national security services as part of the political leadership had an excessive power only understandable through studying their daily work. The absurdly excessive power of these organizations is explained by the direct dominance and management of the services by the communist party. The lack of direct party dominance in October-November 1956 only caused a temporary uncertainty. In this transitory period the Soviet KGB was the point of orientation for the staff of the national security services. The KGB also fulfilled the role of operative leadership. KGB was the real link between the Soviet and Hungarian authorities that crushed the revolution jointly. Convincing evidence to that statement can be found in the autobiographical notes in the personal files of national security staff members. The entries related to the months of the revolution are not very lengthy or elaborate, but the officers still talk about how they fled to the Soviet Union, how they cooperated with the Soviets and how the retaliation was launched.

The most effective means of national security work was the network of agents. The network covered the entire society, all its groups and layers, including economic and cultural world. The invisible network was, naturally, not confined to one settlement or one county—it was nationwide, and even stretched beyond the state borders. The efficiency of the activities of the system of agents can hardly be overestimated. The Hungarian officers trained in the Soviet school were good students in learning as well as in applying what they had studied. They were good in their jobs despite the fact that most of them were otherwise poorly educated. Intimidated people were easy prey to the officers who recruited them for the network. The new agents served the system often with excessive diligence and devotion, serving the interests of the power, and destroying from the inside the communities to which they had been pleased to belong not much earlier. The agents who had a double life and double identity often contributed to ruining the lives of their own family members, friends, colleagues and even political comrades, who frequently ended up in prison. That is where I see the real human tragedies of the period following the revolution.

Law court trials constitute a longer procedure, involving a higher number of people. After the revolution, jurisdiction began with launching a criminal procedure, and the general quality and standards of the initial steps easily determined the entire outcome of the trial, directly influencing the sentence. The trial of László Szilágyi and accomplices, as a part of the retaliation was similar to other trials that were organized against prominent leaders of the revolution. In this way it was a largely typical trial of the time, based upon pre-conceptions and with a pre-determined sentence. It was, on the other hand, somewhat different from the trials that took place in Budapest because the hostilities in the provinces were much less intense, and the uninhibited hatred that the communists felt against the revolutionaries in the capital city was usually unknown in smaller towns. Death penalty or very long-term prison sentences were rarely issued in the smaller towns. That is why I found it particularly important to show the personalities, careers and motivations of the detectives, their loyalty to the supreme authority in the country, that is, the communist party. Their frustration, hunger for revenge explains several questions, and makes the Szilágyi-trial somewhat less typical than most of the procedures that took place in the provinces. When examining a fabricated trial based on pre-conceptions, emphasis is, in the majority of the cases, on the person of the judge. I find it a unilateral approach. The judge is only able to make a decision about the case appearing in front of them. That is why I believe it is indispensable to examine the motivations of the attorney who filed the case concerned and the detectives who carried out or supervised the investigation. The attorneys and judges, by submitting to the decisions of the party, abandoned the last remnants of the independence of the court. They are therefore also responsible for the process of retaliation, similarly to all the other participants of the system.

The extreme cruelty of retaliation in Nyíregyháza is explained by the personally frustrated, offended members of the ÁVH (National Security Service), the commitment of the attorney and judge to conform to the desires of the political authorities. They were also motivated by the hypocritical party leadership when they fuelled hatred with ideological explanations. In the course of this process, cases of extremely rude infringement of the law were simply disregarded. The attorneys thus became just as guilty as the political detectives who fabricated the false accusations. The final decision was made by the judge, often without any adequate legal qualification and expertise, who unconditionally served the political intentions of the communist party, instead of fair and impartial jurisdiction.

The criminal procedure examined in this thesis carries all the signs of fabricated trials based on pre-conceptions. The detectives easily found an answer to the question "What happened?" During the Revolution, there was no considerable fighting, destruction or violence in

Nyíregyháza. Instead of properly evaluating this fact at the court, the judge accepted the evidence supplied by manipulated witnesses in order to achieve political revenge and deterrence. The courts were simple local executive bodies of the central political power, and the cases put to the courts were not evaluated and assessed from a legal point of view. Facts, declarations of the suspects, written documents, testimonies of the witnesses were disregarded, and fictitious and ideological explanations were fabricated to support the sentences. Although the absolute power of the communist party was well-known, the Constitution in effect at that time did not acknowledge anything like the absolute, supreme and exclusive power of any party. Despite this fact, any action against the party or members of the party was considered as synonymous with actions against the state and the country itself. This was always powerfully emphasized in the reasonings of the sentences. By including the prisons and other correctional facilities I intended to demonstrate that hatred and hostility towards the convicts did not cease with the sentence. It followed them after being released after serving their time—very often till end of their lives. For constraints of space, I did not have an opportunity to provide a detailed description of the measures that affected the relatives, especially the descendants, of the convicts. It is hinted, however, that families and descendants suffered a lot from the retaliation, sometimes without even knowing the reason why.

The sources and conclusions in the thesis may inspire researchers to start a research into yet uncharted parts of the retaliation following the Revolution of 1956, and may help in confirming—or excluding—formerly not adequately documented assumptions, and in starting works of historical analysis.

IV. Publications in the topic of the dissertation

Lupkovics György, 1891-1982. In: A Debreceni Tudományegyetem jogtanárai, 1914-1949. [Teachers of Law at the University of Debrecen, 1914-1949] Debrecen, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara, 2004. 221-241. p.

Árulkodó ÁVH-s jegyzőkönyvek [Talkative Records of the National Security Service] In: Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle, XLI.évf. 2006. 4. sz. 504-510. p.

Az 56-os deportáltak iratai a KGB irattárában [The Documents of the Deported Revolutionaries of '56 in the Archives of the KGB] In: Betekintő2008/3. <http://www.betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=92>

Szabolcs-Szatmár megye 1956-os deportáltjai [Deportees of Szabolcs-Szatmár County] In: Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle XLIII. évf. 2008/4. 497-509. p.

A Nemzetközi Vöröskereszt aktivistái a magyar forradalomban és a KGB fogságában [Activists of the International Red Cross in the Hungarian Revolution and in the Captivity of the KGB] In: Betekintő, 2009/3. www.betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=119

A tököli tárgyalóküldöttség kísérete; KGB-s dokumentumok az 1956. november 3-án Maléter Pál vezette küldöttség kíséretének kihallgatásáról [Members of the Tököl Delegation: KGB Documents of the Interrogation of the Delegation Led by Pál Maléter on the 3rd of November 1956] In: Betekintő 2009/4. (presently in the printing press)

Egy 1956-os kém-történet KGB-s iratai [KGB Documents of a Spy Story of 1956] In: Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle 2009. (presently in the printing press)

Az 1956-os forradalom Szabolcs-Szatmár megyei vezetőivel szembeni megtorlás végrehajtói [Those Who Carried out the Retaliation Against the Leaders of the 1956 Revolution in Szabolcs-Szatmár County] In: Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle 2009. (presently in the printing press)